

ДО
ПРОФ. АСЕНА СЕРБЕЗОВА
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Относно: Жалби от родители и граждански организации, постъпили в институцията на омбудсмана на Република България

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО СЕРБЕЗОВА,

Обръщам се към Вас по повод на постъпващите в институцията на омбудсмана редица жалби и сигнали от родители и граждански организации, свързани с масовото разпространение и употреба от непълнолетни лица на диазотен оксид, известен като "райски газ". В писмата се изразява тревогата от навлизащата "страшна мода" сред децата, които масово се "дрогират" с райски газ, продават се свободно и легално, и то не само онлайн. Непълнолетните се снабдяват с пълнителите с райски газ с различни аромати, като след това със специална помпа изкарват от устройствата самия газ и го засмукват. Дрогирането с райски газ системно се практикува в дискотеки и клубове.

Само кратък преглед на интернет пространството е достатъчно, за да се открият стотици случаи на деца, които по разказите на родителите си системно използват райски газ и за съжаление вече има много пострадали деца след употребата му. Доказателство за това са и свободно разпилени празни опаковки от райски газ по улиците и около заведенията, които най-често се посещават от младежи.

В хода на проверката, която образувах, потърсих мнението и на водещи лекари педиатри, които изразиха мнение, че той е много опасен, особено когато се използва в комбинация с други вещества, наркотици или алкохол. Основната опасност е, че той създава нереална представа за действителността, като след неговата употреба има рискове за изпълнение на рутинни действия-ходене, качване на стълби, като хората, които са го употребили са опасни не само за себе си, но и за околните. Има опасност от халюцинации и изпадане в психоза, дори и води до стимул за самоубийство. Събрани са данни за състояние на силен световъртеж, гадене и повръщане. Особено при децата райският газ влияе върху имунната система и може да доведе до остър недостиг на кислород към органите. Съобщава се за случаи на изтръпване и частична парализа на крайниците, като има данни за диагностицирани с аксонална полиневропатия, както и с дегенерация на гръбначния стълб. Употребата на райски газ води до пристрастяване и отваря вратите за още по-тежки наркотици.

Родителите настояват да се предприемат интегрирани действия и адекватни мерки, като посочват, че само техните родителски насоки и разговори не са достатъчни, а трябва много сериозно внимание на държавно ниво на този опасен за децата проблем.

Трябва да се отбележи, че вече има редица държави, които са отчели рисковете

при употребата на райския газ и са предприели действия, които ограничават продажбата му. Ирландия е криминализирала продажбата на райски газ на лица под 18 години, а датското правителство още през 2020 г. след редица обезпокоителни инцидента, е предприело пакет от мерки за ограничаване на продажбата на диазотен оксид на непълнолетни.

Установява се, че още в края на 2021 г. на заседание на Националния съвет по наркотични вещества е прието решението "да се обсъди и изготви становище относно вредата и потенциалните рискове от употребата на диазотен оксид "райски газ", но до днешна дата няма такова публично становище, нито предприети мерки за ограничаване на неговото разпространение и употреба.

С оглед на всички тези аргументи и с тревогата за здравето и развитието на децата, подчертавам, че е необходимо да се предприемат спешни мерки от страна на Министерството на здравеопазването, в качеството му на орган за закрила на детето, чиито функции са регламентирани в Закона за закрила на детето. Препоръчвам да се предприемат законодателни мерки, както и да се разгърне широка информационна кампания, в която да се включат образователни институции, родителски и пациентски организации, медии и не на последно място лекари, които да информират обществото за опасностите от употребата на диазотен оксид "райски газ", като опасен и пристрастяващ, водещ до тежки поражения за неукрепналия детски организъм.

На основание чл. 19, ал. 1, т. 4 и т. 10 от Закона за омбудсмана, се обръщам към Вас с препоръка да ме запознаете със становището на Националния съвет по наркотични вещества, както и с предприетите мерки по доклада. Изразявам увереност, че с грижата за правата и интересите на децата и особено за тяхното здраве, ще предприемете необходимите действия.

С уважение,

ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ